

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿ (ಸಾರಸ್ವತ) ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವ್ಯ ಲತಾ ಶೆಣೈ¹ & ಪ್ರವೀಣ ಪದ್ಮಾಣಿ²

¹ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಕೇರಳ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಹಿಲ್ಸ್,
ಪೆರಿಯ, ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆ.

²ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (ಪ್ರಭಾರ) ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,
ಕೇರಳ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಹಿಲ್ಸ್, ಪೆರಿಯ, ಕಾಸರಗೋಡು
ಜಿಲ್ಲೆ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18332563>

ABSTRACT:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾರವಾರದಿಂದ ಕಾಸರಗೋಡಿನವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 'ಕನರಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ, ಬ್ಯಾರಿ, ಮಲಯಾಳಂ, ಉರ್ದು, ಮರಾಠಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ವಿವಿಧ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಉದ್ಭವ-ವಿಕಾಸ, ಉಪಭಾಷೆಗಳು, ಶಾಸನಾಧಾರಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಂಕಣಿ-ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮಾನ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉಳಿವು-ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದ ಸಹಜ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೌಹಾರ್ದ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

KEYWORDS:

ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿ, ಕನರಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ-ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಬಂಧ,
ಭಾಷಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಡಲತೀರಕ್ಕೆ ಕರಾವಳಿಯನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಭೂಭಾಗವನ್ನು 'ಕೆನರಾ' ಎಂದು ಕರೆದವರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು. ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಡ'ಕಾರದ ಉಚ್ಚಾರವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಕನ್ನಡ 'ಕೆನರಾ' ಆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 1799ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಮೈಸೂರು ಕದನದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಹತನಾದ ಬಳಿಕ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಕೆನರಾ' ಎಂದೇ ಕರೆದರು. ಕರಾವಳಿಯು ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಕಾಸರಗೋಡು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ನಿಲೇಶ್ವರದ ವರೆಗೆ) ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 1860ರಲ್ಲಿ 'ನೋರ್ತ್ ಕೆನರಾ' ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ 'ಸೌತ್ ಕೆನರಾ' ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದರು. 1862ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೆನರಾವನ್ನು ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕೆನರಾವನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಮೊದಲು ಉತ್ತರ ಕೆನರಾದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕೆನರಾಕ್ಕೆ ಸೇರಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದವು. 1956ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾರು ವಿಂಗಡಣೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ, ಹಾಗೂ ಕಾಸರಗೋಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 1997ರಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ (ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೆಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿತು. ಆದರೂ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತುಳು ಭಾಷೆ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲಯಾಳಂ, ಉರ್ದು, ಬ್ಯಾರಿ, ಮರಾಠಿ, ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ, ಗೌಡ ಕನ್ನಡ, ಕುಂದಾಪುರ ಕನ್ನಡಗಳನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗೋವೆಯಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಾರಸ್ವತರು ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ಮನೆಮಾತಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಕರಾವಳಿ ಭಾಷೆಗಳ 'ಆಡುಂಬಲ' ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸ, ನಿಘಂಟುಕಾರ ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ:

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅದೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯ ಜನರು ಶಿಕ್ಷಣ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಂಕಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಗೋವಾ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ರತ್ನಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ನಡುವಣ ಕರಾವಳಿ

ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಪ್ರದೇಶದವರ ಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿ. ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ “ಕಾಣ್‌ಕೋಣ್” ಎಂಬ ಊರಿಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿ. ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಪ್ತ ದೇಶಗಳಾದ ಕೇರಳ, ತುಳುಂಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಕೊಂಕಣ, ಕರಹಾಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಬರ್ಬರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿ. ಇದು ಇಂಡೋ- ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯದ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರು, ರಾಜಪುರಿ ಸಾರಸ್ವತರು, ಸಾರಸ್ವತರು, ರೋಮನ್ ಕೆಥೋಲಿಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಮಾತಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಆಡುಮಾತಿನೊಳಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಸಾರಸ್ವತರ ಹಾಗೂ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ರಾಜಪುರಿ ಸಾರಸ್ವತರ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರೋಮನ್ ಕೆಥೋಲಿಕರ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ‘ಅಮ್ಮಾ’ ಎಂದು, ತಂದೆಯನ್ನು ‘ಅನ್ನಾ’ ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆ ಅಧಿಕವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕೊಂಕಣಿಯ ಮೂಲ ಸತ್ವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಕೊಂಕಣಿ - ಸಂಸ್ಕೃತ - ಕನ್ನಡ - ಮರಾಠಿ

ಬಾಪಯ್ - ಪಿತಾ - ತಂದೆ - ಬಾಪ

ವಯಿ - ಮಾತಾ - ತಾಯಿ - ಆಯಿ

ಚಲ್ಲೊ - ಚೇಟಿಃ - ಮಗ - ಮುಲಗಾ

ಮನುಷು - ಮಾನವ - ಮನುಷ್ಯ - ಮನುಷ್ಯ

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿ, ಕಾರ್ವಾಠಿ, ಬಾರ್ಹಾದೇಶಿ, ಮಂಗೂರಿ, ಕೇರಳಿ ಮುಂತಾದ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಕೊಂಕಣಿಯು ಮಂಗೂರಿ ಪ್ರಭೇದವಾಗಿದೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲ. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಕೊಂಕಣಿಗರು ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೋವೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ,

ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಡೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವುದೇ ರಾಜಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಭಾಷೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಗೋವೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಳಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಅಧಿಕೃತ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು:

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು 'ಗೋವೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂದವರು ಸಾರಸ್ವತರೇ. ಬಿಹಾರದಿಂದ ಬಂದವರಾದ ಇವರು ಮಾಗಧಿ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದವರು, ಇದು ಅದರ ಒಂದು ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿಯು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಉಪಭಾಷೆ ಅಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅದು ಮರಾಠಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಷೆ' ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ದೇವದಾಸ ಪೈಯವರು 'ಭಾರತೀಯ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ - ಒಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸಾರಸ್ವತರು 'ಸಾರಸ್ವತ ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ವೈದಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು, ಕೆಲವು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಾಕೃತ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಾಗಧಿ, ಶೌರಸೇನಿ, ಪೃಶಾಚಿ, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಆವಂತಿ ಈ ಆರು ಪ್ರಾಕೃತ ಭೇದಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾಷೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ಶತಮಾನಗಳೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾರಸ್ವತರ ವಲಸೆ ಗೌಡ, ಕನ್ಯಕುಬ್ಜ, ತ್ರಿಹೋತ್ರ, ಮೈಥಿಲಿ, ಉತ್ಕಲ ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆಗಿ ಪಂಚಗೌಡರು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ತ್ರಿಹೋತ್ರದಿಂದ ಕೆಲವು ಸಾರಸ್ವತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸಪ್ತಕೊಂಕಣಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಾಯಿತು.

8ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವೆಗೆ ಸಾರಸ್ವತರು ತಲುಪಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೊಂಕಣಿಯು ಪ್ರಾಕೃತ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಜನರು ಮಾತನಾಡುವ 'ಮುಂಡಾರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ನಾಗ-ಮುಂಡಾರಿಯಂತಹ ಆದಿವಾಸಿ ಜನರ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದು ಬಹುಮಿಶ್ರಣ ಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಗಮ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕೊಂಗನಾಡು' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ವರಾಹಮಿಹಿರನ 'ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆ', ದಂಡಿಯ 'ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ', ಹ್ಯೂಯೆನ್ ತ್ಸಾಂಗನ ಯಾತ್ರಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ 'ಶೃತಿ ಕೊಂಕಣಿ', 'ಕೊಂಗ್ ಕೊನ ಪುಲೊ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ಕೊಂಕಣಿ' ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಕುರಿತು ಶಾಸನದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

1. ಕ್ರಿ.ಶ. 2ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗೋವೆಯ 'ಅರವಲೆ ಶಾಸನ'ದಲ್ಲಿ 'ಸಾಚಿಪುರಾಚಾ ಶಿರಾಚೀ', ಅಂದರೆ 'ಸಾಚಿಪುರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಚಾ" ಎಂಬುದು ಕೊಂಕಣಿಯ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ಕ್ರಿ.ಶ 1116-17ರ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟನ ಪಾದದಲ್ಲಿರುವ 'ಶ್ರೀ ಚಾವುಂಡರಾಯ ಕರವಿಯಲೆ' ಎಂಬ ಬರಹದ 'ಕರವಿಯಲೆ' (ಮಾಡಿಸಿದ) ಎಂಬ ಶಬ್ದ "ಯಾ" ಎಂಬ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದು ಅದು ಕೊಂಕಣಿಯದ್ದು.
3. 1166ರ ಶಿಲಾಹರ ರಾಜ ಅಪರಾದಿತ್ಯನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ, ಸಂತ ನಾಮದೇವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಚಕ್ರಧರ ಸ್ವಾಮಿಯ 'ಲೀಲಾ ಚರಿತ'ದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನದೇವನ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ'ಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕಥೆಗಳು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಶೆಣೈ ಗೊಂಯಬಾಬ್, ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಸೈಲ್, ಪುಂಡಲೀಕ ನಾಯಕ್, ದಾಮೋದರ ಮಾವಜೊ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕೇಣಿ, ಗೋಕುಲದಾಸ ಪ್ರಭು, ಶೀಲ ಕೊಳಂಬಕರ್, ಹೇಮ ನಾಯಕ್, ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಗ್ಲಾಡಿಸ್ ರೇಗೋ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖ ಕೊಂಕಣಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು.

ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಕೊಂಕಣಿಯ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಸೈಲ್ ಅವರ 'ಆವಿಗಿ', 'ಹಾವರ್ಣ', ದಾಮೋದರ ಮಾವಜೊ ಅವರ 'ಕಾಮರೋಲಿನ' ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಎಡ್ವಿನ್ ಜಿ.ಎಫ್ ಡಿಸೋಜಾ ಅವರ 'ದಾರುವಾಲಾ ಎಸ್ಟೇಟ್' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೂ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಕಥೆ:

ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕೇಣಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ 'ಕೊಂಕಣಿ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ' ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು (1982). ಶಾ.ಮಂ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೆಣೈ ಗೊಂಯಬಾಬ್ ಅವರ 'ಮ್ಹಜಿ ಬಾ ಬ್ಯೆಂ', ಗೀತಾ ಶೆಣೈಯವರ 'ಆಧುನಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಕಥೆಗಳು' ಮುಂತಾದವು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರೆ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಿವೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ:

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 22 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ

ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದು. ಇದು ಸಂವಿಧಾನದ ಎಂಟನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ 1992 ಆಗಸ್ಟ್ 20 ರಂದು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ದಿನವನ್ನು 'ಕೊಂಕಣಿ ಮಾನ್ಯತಾ ದಿನ'ವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ 1994ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಎಂಬ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿತು.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಉಳಿವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಕೊಂಕಣಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ:

ಕೊಂಕಣಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠವು 1992ರಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

2. 'ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಷಣ' ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2007ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ಮೂರನೇ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ.

3. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ:

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 2014ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

4. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ'ದ ಸ್ಥಾಪನೆ:

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ 2015ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮುದಾಯದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಪೀಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

5. 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ' ಪ್ರಾರಂಭ:

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ 2016ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಬ್ದಕೋಶ, ಕೊಂಕಣಿ ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

6. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಸಾರ:

ಕೊಂಕಣಿ ಯುವವಾಣಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಸೌರಭ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ

ಯುವ ಜನ ಸಂದರ್ಶನ, ಚರ್ಚೆ, ಹಾಡು, ಚಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಯುವಜನತೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ರೂಪಕ, ಭಜನೆ, ಚಿಂತನೆ, ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸುದ್ದಿಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

7. ವಿಶ್ವಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರ:

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 2009ರಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವ ಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರ' ಶಕ್ತಿ ನಗರ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 'ಕೊಂಕಣಿ ಸರ್ವಾರ್' ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಬಸ್ತಿ ವಾಮನ ಶೆಣೈಯವರು ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿಗರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸುವುದು, ಕೊಂಕಣಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಿದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಮಂಗಳೂರಿನ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿ ತನ್ನದೇ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿಯ ಮೂಲಕ ಬಿ.ವಿ. ಬಾಳೆಗೆ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಬಂಟ್ವಾಳ ವಾಸುದೇವ ಬಾಳೆಗೆ ಅವರು 'ಪಂಚ್ ಕದಾಯಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಮಣಿಪಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಸಾರಸ್ವತ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ವಿ.ಎನ್. ಕುಡ್ಡರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಡಿಯಾಲ್ 'ಖಬ್ಬಾರ್', 'ಮಿತ್ರ' ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕೊಂಕಣಿ-ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡುವವರು ಸುಮಾರು 8 ಲಕ್ಷ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡುವವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿಯ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಕುರಿತು 'ಚುಟುಕು ಬ್ರಹ್ಮ' ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಕೊಂಕಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಿ
ಒಂದುಗೂಡಿದವು ಎರಡು ಜೀವನಾಡಿ
ಎರಡು ಪಕಳೆಯ ಹೂವು ಮಿಡಿಯಾಗಿ ಕಾಯಿ
ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾದೊಡನೆ ಜೀವನ ಮಿತಾಯಿ

(ದಿನಕರನ ಚೌಪದಿ)

ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

“ನಾನು ಎರಡು ತಾಯಂದಿರ ಕೂಸು. ಕೊಂಕಣಿ ನನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಕು ತಾಯಿ, ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ.....ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಲ್ಲ. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಈ ದಾಯಿಯಾದರೆ ಪಯಸ್ವಿನಿ. ಅಷ್ಟು ಕಾಲದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳನ್ನು ಊಡಿಸಿಯೂ ಮತ್ತೂ ಬತ್ತದ, ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಬತ್ತಬಾರದ ಸದಾ ಸುನಹಿ. ತನ್ನ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಆಕೆ ತಾಯಿಗೂ ಮಿಕ್ಕ ಅಲ್ಲಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಉಣಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಅಕ್ಕರೆಯ ಸಾಲವನ್ನೂ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ತೆತ್ತು ತೀರಿಸಲಾರೆ” (ಕನ್ನಡ ಮೊರೆ ಪು.64-65) ಎಂಬ ಮಾತು ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮತಾಂತರದ ಹುನ್ನಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಗೋವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಕೊಂಕಣಿಗರಿಗೆ ಇಕ್ಕೇರಿ ಅರಸರು, ಸೋಂದೆಯ ದೊರೆಗಳು, ಕರಾವಳಿಯ ಅರಸರು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಕೊಂಕಣಿಗರನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ‘ತೊಂಡಿ’ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಇದನ್ನೇ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. 1882ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಛಾಪಖಾನೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿತು.

ಭಾಷಾ ಸ್ವೀಕರಣ:

ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವು ವ್ಯಾಕರಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೊಂಕಣಿಯ ಶಬ್ದಗಳೇ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಕನ್ನಡ - ಕೊಂಕಣಿ

ಗುರುಗುಂಜಿ - ಗುರ್ಗುಂಜಿ (ಮಧ್ಯಸ್ವರ ಲೋಪ)

ತೇರು - ತೇರ್ (ಅಂತ್ಯ ಸ್ವರ ಲೋಪ)

ಸೇರು - ಶೇರ್ (ತಾಲವ್ಯ)

ಕೊಂಕಣಿ-ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಾಂಧವ್ಯ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ, ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾಸಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕವಿತೆ ಬರೆದರು. ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಿಕಾರ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾವ್, ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾವ್, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಾರಸ್ವತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೊಡುಗೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಗುಲ್ವಾಡಿ ಅಣ್ಣಾಜಿರಾವ್ - 'ರೋಹಿಣಿ', ಬೋಳಾರು ಬಾಬುರಾಯರು 'ವಾಗ್ಗೇವಿ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್ ಅವರು ಕಥೆಗಳನ್ನು, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಡ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ, ಪಡುಕೋಣೆ ರಮಾನಂದರಾಯರು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣ್ ರಾವ್ 'ಆಂಗ್ಲ ಕವಿತಾಸಾರ'ದಲ್ಲಿ ಸುನೀತವನ್ನು (ಸಾನೆಟ್) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಸಾರಸ್ವತರು:

ಕರಾವಳಿಯ ಕನ್ನಡದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತರ ಕೊಡುಗೆ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿದ್ದವರು ಬೋಳಾರ್ ವಿಠಲರಾಯರಾದರೆ, ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದವರು ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು. 'ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಾಮತ್ ಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುತ ಕಾಮತ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಕಂಠೀರವ' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1905ರಲ್ಲಿ ಬೋಳಾರ್ ವಿಠಲರಾಯರು ಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ 'ಪ್ರಭಾತ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1935ರಲ್ಲಿ ಕುಡುಬಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ ಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1937ರಲ್ಲಿ ವಿ. ಕೇಶವ ಕಾಮತ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಬೋಧಿನಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1915ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎನ್ ಕಾಮತ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಬಾಲಚಂದ್ರ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1932ರಲ್ಲಿ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ನವಭಾರತ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1941ರಲ್ಲಿ ವಾಮನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕುಡ್ಲರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಆನಂದ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 1916ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್ ಕಾಮತ್ ರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕರಾವಳಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲೂ ಸಾರಸ್ವತರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಹೀಗೆ ಗೋವೆಯಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಾರಸ್ವತರಿಗೆ ಕರಾವಳಿಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ನೆಲ, ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಕರಾವಳಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು 'ಕನ್ನಡಮ್ಮ, ಕೊಂಕಣಿಗೆ ತನ್ನ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿಗರು ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಬೆಳೆದವರು' ಎಂಬ ಮಾತು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರ ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಗರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕೊಂಕಣಿ

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಐಗಳ್ ಗಣಪತಿ ರಾವ್, (2021), ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ, ಉಡುಪಿ: ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ.
2. ಪ್ರಭು ಮುಕುಂದ ಎಂ. (ಸಂ), (2000), ಪೊಲಿ, ಮಂಗಳೂರು: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ).
3. ಹಿರಿಯಡ್ಡ ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ (ಸಂ), (1995), ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ, ಉಡುಪಿ: ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ.
4. Prabhu Sashikanth K (Translated), (2022), Gowda Saraswat Konkani Brahmins- A History, Ernakulam: P.G. Kamath Foundation.
5. ವಿವೇಕ ರೈ ಬಿ.ಎ. (ಸಂ), (2016), ಮಂಗಳೂರು ದರ್ಶನ (ಸಂಪುಟ-1), ಮಂಗಳೂರು: ಮಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
6. ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ ಪದ್ಮನಾಭ ಕೆ., (2015), ಕರಾವಳಿಯ ಭಾಷಾನುಸಂಧಾನ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ: ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
7. ದೇಸಾಯಿ ದಿನಕರ, (2007), ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ, ಅಂಕೋಲ: ಕನರಾ ವೆಲ್ಫೇರ್ ಟ್ರಸ್ಟ್.
8. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಕನ್ನಡ ಮೊರೆ (ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ), ಮೈಸೂರು: ಕಾವ್ಯಾಲಯ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.